

Motion till riksdagen 2017/18:2537

av **Lars-Axel Nordell m.fl. (KD)**

Reformerat strandskydd

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att huvudregeln ska vara att byggande är tillåtet i glest befolkade områden förutom i områden som pekas ut som skyddsvärda, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strandskydd som regel bör sträcka sig 50 meter från stranden om det inte finns särskilda skäl att ha en längre gräns, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berörda markägare ska ges tillfälle att yttra sig innan beslut om utökat strandskydd fattas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka flexibiliteten i LIS-regelverket och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en- och tvåbostadshus ska kunna uppföras i LIS-områden även utan närhet till befintlig bebyggelse, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Gör det lättare att bygga strandnära

Det måste bli avsevärt enklare att bygga bostäder i strandnära lägen i de glest befolkade delarna av landet. Regelverket måste reformeras i grunden. Dagens regelverk, även med hänsyn tagen till delegationens arbete och översynen, vilar på principen ”allt som inte uttryckligen är tillåtet är förbjudet”. För glest befolkade områden bör istället bebyggelse vara tillåten, förutom i områden som genom beslut pekas ut som skyddsvärda.

Där strandskyddsregler tillämpas bör strandskyddet i allmänhet sträcka sig 50 meter från stranden, snarare än de 300 meter som gäller idag, om det inte finns särskilda skäl att ha en längre gräns. Därmed skulle även byggande i storstadsområden underlättas i jämförelse med dagsläget, samtidigt som möjligheten finns kvar att ha ett mer långtgående skydd där så behövs.

För rättssäkerhetens skull är det viktigt att berörda markägare ska föreläggas att yttra sig innan ett beslut om utökat strandskydd tas. Ändå fattar länsstyrelserna idag

generella beslut där markägare endast får veta vad som pågår genom en kungörelse i tidningen. Detta omöjliggör en rättvis intresseavvägning. För att strandskyddet ska uppfattas som legitimt krävs respekt för allemansrätten och att markägarna får en verklig möjlighet att yttra sig.

Bakgrund

Sverige har 42 000 mil strandlinje; till stora delar står den helt orörd. Samtidigt brottas många kommuner runt om i Sverige med vikande befolkningsunderlag. För att öka attraktionskraften i att bosätta sig utanför storstäderna behöver det bli enklare att få bygga hus i sjönära lägen.

Den tidigare alliansregeringen ändrade strandskyddsreglerna vid ett par tillfällen. Syftet var att underlätta strandnära landsbygdsutveckling framförallt i områden med lågt exploateringsstryck medan strandskyddet i mer exploaterade områden skulle värnas. Ambitionen var samtidigt att göra regelverket tydligare, underlätta tillämpningen och göra den mer konsekvent. För att värna de hårdast exploaterade områdena infördes en möjlighet till utökat strandskydd upp till 300 meter i de fall särskilda skäl föreligger.

Det kunde ganska snart konstateras att de nya strandskyddsreglerna inte ledde till önskat resultat. Från olika delar av landet har allvarlig kritik riktats mot regelverket för att det är krångligt och otydligt. Därför fick Boverket och Naturvårdsverket i uppdrag att utvärdera lagstiftningen. Uppdraget redovisades i början av oktober 2013 och konstaterade behovet av fler reformer. Bland annat föreslogs då lättnader i strandskyddet vid mindre sjöar och vattendrag och åtgärder för att få en mer likvärdig tillämpning av reglerna. En proposition, som bifölls av riksdagen, lades också med innebörden att länsstyrelserna kan upphäva strandskydd vid små sjöar och vattendrag om området har liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften. Någon rusning hos länsstyrelserna till att börja upphäva strandskyddet i linje med riksdagsbeslutet har dock inte noterats. Tvärtom tycks det, som en följd av lagändringarna, ha blivit en motreaktion på länsstyrelserna som i stället börjat tillämpa reglerna mer restriktivt. Detta har fått orimliga konsekvenser för många som lever av sin mark. I praktiken har det blivit så att 300 meter tillämpas om det inte finns särskilda skäl som talar för att tillämpa 100-metersgränsen.

Alliansregeringen konstaterade att tillämpningen av strandskyddsreglerna brustit på grund av bristande kunskap hos framför allt kommunerna. Därför tillsattes Strandskyddsdelegationen som skulle ge råd och bistå kommunerna i tillämpningen av strandskyddsreglerna. Medel avsattes också från vilka kommunerna ska kunna söka stöd för kartläggning av s.k. LIS-områden (landsbygdsutveckling i strandnära lägen), något som framför allt mindre kommuner har svårt att hinna med på grund av bristande resurser. Strandskyddsdelegationens arbete bidrog till en förstärkt samverkan och mer kunskapsunderbyggd tillämpning av strandskyddsreglerna. Delegationen kunde dock konstatera i sin slutrapport att en rad ”problemområden inte kan åtgärdas fullt ut genom insatser som syftar till att stärka tillämpningen av befintliga regler”. Utifrån sina många möten med och besök på plats i olika delar av landet kunde delegationen konstatera att förhoppningar om att regeländringarna skulle göra det enkelt att bygga på landsbygden inte infriats. Delegationen pekade ut behovet av en översyn av reglerna och beklagade att detta inte ingått i deras uppdrag. Under sommaren 2016 tillkännagav den rödgröna

regeringen att man avsåg att tillsätta en utredning med uppdrag att dels se över reformen av landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS), dels föreslå förändringar i LIS-regelverket, i syfte att ytterligare främja landsbygdsutvecklingen i områden med god tillgång till stränder. I mars 2017 gav regeringen slutligen i uppdrag till Naturvårdsverket att se över reglerna för byggande i strandnära lägen. Naturvårdsverket redovisade sitt uppdrag i augusti 2017. Förslaget¹ innebär att LIS-områden inte längre nödvändigtvis behöver ha ”en begränsad omfattning”, att restriktionerna för LIS-reglerna inte kan tillämpas ändras från tätorter till ”större tätorter”, samt ökad flexibilitet när det gäller vad som räknas som ett särskilt skäl för att inom ett LIS-område ge dispens från strandskyddsreglerna. Kristdemokraterna anser att dessa förslag innebär ett steg i rätt riktning.

Emellertid är de förändringar som Naturvårdsverket föreslår inte tillräckliga. Vad gäller prövning av dispens för att uppföra enstaka en- eller tvåbostadshus föreslår Naturvårdsverket att sådana ska uppföras ”med närhet till” ett befintligt bostadshus. Detta är visserligen en viss liberalisering men den räcker inte ända fram. Kristdemokraterna önskar underlätta tillkomst av ny bebyggelse även där tidigare bebyggelse saknas. Därmed skulle de glesare bebyggda delarna av vårt land kunna dra nytta av sina många sjöar och vattendrag.

Kristdemokraterna eftersträvar en balans mellan miljö, friluftsliv, byggande och utveckling i alla delar av Sverige. Strandskyddsreglerna behöver därför utformas med både storstadsområdenas och glesbygdens behov i åtanke. Idag hindras glesbygdskommuner på ett orimligt sätt i sina strävanden att utnyttja sin främsta resurs för att skapa bättre livsvillkor för sina invånare. Även i storstadsområdena skapar nuvarande strandskyddsregler problem genom att en alltför stor del av den byggbara marken spärras från utbyggnad, vilket avsevärt försvårar möjligheterna att lösa de utmaningar som finns vad gäller att skapa bostäder för den folkökning som sker i dessa områden. Därmed hindras tillväxten och i förlängningen välfärden.

Lars-Axel Nordell (KD)

Emma Henriksson (KD)

Roland Utbult (KD)

Magnus Oscarsson (KD)

Annika Eclund (KD)

¹ Naturvårdsverkets skrivelse ärendenr NV-02386-17.